

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 03.10.1984, sp. zn. 1 Tzf 3/84, ECLI:CZ:NS:1984:1.TZF.3.1984.1

Číslo: 24/1985

Právní věta: Za státní hospodářskou organizaci ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák. je třeba považovat i rozpočtovou a jinou státní organizaci podle § 60 až 62 hosp. zák. (úplné znění vyhlášeno pod č. 45/1983 Sb.), pokud nejsou státní orgány. Proto i odpovědný pracovník příspěvkové organizace ve smyslu § 62 písm. a) hosp. zák. může být za podmínek § 89 odst. 8 tr. zák. považován za veřejného činitele.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 03.10.1984

Spisová značka: 1 Tzf 3/84

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Státní hospodářská organizace, Veřejný činitel

Předpisy: 140/1961 Sb. § 89 odst. 8
§ 158 109/1964 Sb. § 62 písm. a)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 24/1985 sb. rozh.

Za státní hospodářskou organizaci ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák. je třeba považovat i rozpočtovou a jinou státní organizaci podle § 60 až 62 hosp. zák. (úplné znění vyhlášeno pod č. 45/1983 Sb.), pokud nejsou státní orgány. Proto i odpovědný pracovník příspěvkové organizace ve smyslu § 62 písm. a) hosp. zák. může být za podmínek § 89 odst. 8 tr. zák. považován za veřejného činitele.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR z 3. 10. 1984 sp. zn. [1 Tzf 3/84.](#))

Nejvyšší soud ČSSR zamítl podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSSR proti usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 2. února 1984 sp. zn. 6 To 24/83.

Z odůvodnění:

Rozsudkem krajského soudu v Brně z 28. července 1983 sp. zn. 1 T 1/83 byl obviněný M. B. uznán vinným pod bodem I/1, 2 trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132

odst. 1 písm. a), c) tr. zák., pod bodem II/1 trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., pod bodem III/1-5 trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c), odst. 3 písm. a) tr. zák. a pod bodem IV/1-5 trestným činem neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. Za to byl odsouzen podle § 132 odst. 3 tr. zák. s použitím § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání devíti roků, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 3 tr. zák. do druhé nápravně výchovné skupiny a podle § 49 odst. 1 tr. zák. k trestu zákazu činnosti vykonávat vedoucí hospodářskou funkci na dobu pěti let. Dále byl obžalovanému uložen podle § 53 odst. 1 tr. zák. peněžitý trest ve výši 20 000,- Kčs a pro případ, že by výkon tohoto trestu mohl být zmařen, byl podle § 54 odst. 3 tr. zák. stanoven náhradní trest odnětí svobody na šest měsíců.

Podle výroku rozsudku krajského soudu se obžalovaný M. B. uvedené trestné činnosti dopustil takto:

I.

1. Dne 23. července 1976 nechal odvézt ze stavby teras v zámku Litenčicích, okr. Kroměříž, který je ve správě Technického muzea v Brně, na svoji rekreační chalupu v okrese Kroměříž nejméně 47,77 bm opracovaných žulových okrajníků, které na chalupě zabudoval a tím poškodil Technické muzeum v Brně o částku nejméně 1 528,64 Kčs.

2. V období měsíce listopadu 1976 až ledna 1977 nechal v dílnách Technického muzea v Brně opravit soukromé motorové vozidlo tov. zn. Tatra 75, jehož vlastníkem byl jeho syn P. B.; práce provedená zaměstnanci dílen v jejich pracovní době činila 272,5 hodin, tj. částku 2882,12 Kčs a náklady za použitý materiál částku 72,75 Kčs, takže celkem poškodil Technické muzeum v Brně o částku 2954,87 Kčs.

II.

1. Dne 11. srpna 1978 nechal převézt z objektu Technického muzea v Brně na svoji rekreační chalupu vozidlem organizace tov. zn. Avia SPZ BS 69-21 nejméně 30,46 m² opukové dlažby, která byla získána při úpravách prostor Technického muzea v Brně v hodnotě nejméně v částce 2611,94 Kčs, o kterou uvedenou organizaci poškodil.

III.

1. Dne 22. října 1979 zakoupil z prostředků Technického muzea v Brně v Královopolské strojárně, n. p., Brno 12 bm profilovaného železa tvaru U - 10, z kterého nechal v pracovní době, která činí 21,5 hodin, zhodnotit zaměstnanci dílen na stavbu svého obytného domu konstrukci balkónu, která zde byla také zabudována, a způsobil uvedenou organizaci škodu ve výši nejméně 702,55 Kčs.

2. V průběhu roku 1979 převezl na stavbu svého rodinného domu v Brně z objektu Technického muzea v Brně-Líšni nejméně 98,20 m kolejnic bez úhrady a tím uvedenou organizaci poškodil nejméně o částku 6530,- Kčs.

3. V průběhu let 1979 a 1980 využíval zaměstnance Technického muzea v Brně J. K. k různým pracím na stavbě svého rodinného domu v Brně, kde tento zaměstnanec v rámci své pracovní doby odpracoval nejméně 450,5 hodin, za které mu byla se souhlasem obžalovaného vyplacena řádná mzda ke škodě uvedené organizace nejméně v částce 6672,- Kčs.

4. V době od 2. dubna 1980 do 25. července 1980 používal na stavbě svého rodinného domu v Brně vysokozdvížnou stavební plošinu typu PP-25, zapůjčenou podle smlouvy Stavebním podnikem města Brna Technickému muzeu v Brně, a nájemné za použití plošiny ve výši 120,- Kčs na den nechal proplácet z prostředků této organizace a tím jí způsobil škodu ve výši 12 680,- Kčs.

5. Ve dnech 24. a 25. dubna 1980 nechal v dílnách Technického muzea v Brně opravit soukromé motorové vozidlo zn. Simca, patřící jeho manželce, přičemž za práce v rozsahu 35 pracovních hodin byla s jeho souhlasem uhrazena pracovníkům z prostředků uvedené organizace mzda a tím jí byla způsobena škoda nejméně v částce 463,75 Kčs.

IV.

Bez souhlasu nadřízeného orgánu použil pro své soukromé účely služební motorová vozidla, aniž by náklady těchto jízd uhradil a takové jízdy uskutečnil:

1. dne 14. listopadu 1977 vozidlem zn. Avia SPZ BS 69-21 z Brna do Prostějova, z Prostějova do Vyškova a zpět do Prostějova;

2. dne 15. prosince 1977 vozidlem zn. Škoda 1203 SPZ BME 30-45 z Brna do Prostějova celkem dvakrát, přičemž délka jízdy vykazovala 242 ujetých km;

3. dne 11. srpna 1978 vozidlem zn. Avia SPZ BS 69-21 z Brna do obce Lísky a zpět;

4. ve dnech 15. a 16. srpna 1979 vozidlem zn. Volha SPZ BMI 05-75 z Brna do Boskovic, okr. Blansko, a zpět, přičemž délka jízdy vykazovala 283 ujetých km;

5. ve dnech 22. a 23. srpna 1979 vozidlem zn. Škoda 1203 SPZ BME 30-45 z Brna do Pozořic a zpět, přičemž délka jízdy vykazovala 103 ujetých km.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání krajský prokurátor a obviněný M. B.

Nejvyšší soud ČSR usnesením ze dne 2. února 1984 sp. zn. 6 To 24/83 k odvolání krajského prokurátora a obviněného podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. ř. rozsudek krajského soudu v Brně zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil krajskému soudu v Brně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Podle odůvodnění tohoto usnesení zrušil Nejvyšší soud ČSR rozsudek krajského soudu zejména proto, že o hlavním líčení nebyl sepsán protokol způsobem, který by odpovídal trestnímu řádu, a dále proto, že nebyla u některých útoků obviněného zjištěna subjektivní stránka. V tomto směru jsou v napadeném usnesení uvedeny pokyny, jak vytýkané nedostatky odstranit. Současně Nejvyšší soud ČSR označil za nesprávné některé z právních závěrů krajského soudu. Vyslovil přitom právní názor, že obviněný jako ředitel Technického muzea v Brně nebyl při páchání žalované trestné činnosti veřejným činitelem ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák. Vycházel z právního postavení Technického muzea v Brně, které je příspěvkovou organizací zřízovanou Jihomoravským krajským národním výborem. Takovou organizaci nelze podle jeho názoru považovat za státní orgán ani za státní hospodářskou organizaci, popřípadě jinou organizaci uvedenou v ustanovení § 89 odst. 8 tr. zák. Nejvyšší soud ČSR se opíral zejména o znění hospodářského zákoníku, který rozlišuje státní organizace na státní hospodářské na jedné straně a státní rozpočtové a jiné, mezi něž patří i organizace příspěvkové, na straně druhé.

Proti tomuto usnesení podal generální prokurátor ČSSR ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. ve prospěch i v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Vytkl v ní, že Nejvyšší soud ČSR porušil zákon v ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř., neboť ke zrušení rozsudku krajského soudu v Brně i z důvodu, který je uveden v tomto ustanovení, by při správném výkladu ustanovení § 89 odst. 8 a § 209a tr. zák. neměl podklad.

Podle názoru generálního prokurátora ČSSR může být i odpovědný pracovník příspěvkové organizace, jako je Technické muzeum v Brně, veřejným činitelem ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák.

Poukazuje přitom na smysl tohoto ustanovení a na vývoj hospodářskoprávních pojmů a dovozuje, že příspěvkovou organizaci lze ve výčtu orgánů a organizací uvedeném v § 89 odst. 8 tr. zák. podřadit pod pojem státní hospodářská organizace.

Generální prokurátor ČSSR proto navrhl, aby Nejvyšší soud ČSSR vyslovil, že napadeným usnesením byl porušen zákon, aby toto usnesení zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

Především je třeba uvést, že Nejvyšší soud ČSR správně zrušil k odvolání krajského prokurátora i obviněného rozsudek krajského soudu v Brně. Přitom ve výroku svého usnesení nepochybil ani při výčtu zákonných ustanovení označujících důvody, pro které bylo nutno takto postup. Lze plně souhlasit se závěry uvedenými v napadeném usnesení, že rozsudek krajského soudu a řízení, které mu předcházelo, trpěly vadami uvedenými v ustanovení § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. Stížnost pro porušení zákona v tomto směru také usnesení Nejvyššího soudu ČSR nenapadá.

Nejvyšší soud ČSR však nepochybil ani pokud rozsudek krajského soudu v Brně zrušil i podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. Podle tohoto ustanovení odvolací soud zruší napadený rozsudek, bylo-li jím porušeno ustanovení trestního zákona. Rozsudkem krajského soudu v Brně byl ve smyslu tohoto ustanovení zákon porušen, i když ne ve všech směrech, ve kterých to zjistil Nejvyšší soud ČSR.

Nejvyšší soud ČSR postupoval správně i pokud po zrušení rozsudku krajského soudu věc vrátil podle § 259 odst. 1 tr. ř. tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Všechny výroky usnesení Nejvyššího soudu ČSR jsou tedy v souladu se zákonem. Nesprávné jsou jen některé právní názory uvedené v odůvodnění napadeného usnesení.

Lze souhlasit se stížností pro porušení zákona, že Nejvyšší soud ČSR nesprávně posuzovat otázku, zda obviněný jako ředitel Technického muzea v Brně mohl být při páchání žalované trestné činnosti veřejným činitelem ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák.

Nejvyšší soud ČSR pochybil ve výkladu pojmu tohoto ustanovení „státní hospodářská organizace“. Lze souhlasit s tím, že v současné hospodářské terminologii nelze za státní hospodářskou organizaci považovat příspěvkovou organizaci, kterou je Technické muzeum v Brně. V rámci ustanovení § 89 odst. 8 tr. zák. je však tento pojem pojmem práva trestního a je nutno jej vykládat především v souvislosti s účelem uvedeného ustanovení v souvislosti s účelem uvedeného obecného ustanovení a s účelem ustanovení zvláštní části trestního zákona o trestných činech veřejných činitelů a trestných činech proti výkonu pravomoci veřejných činitelů.

Účelem uvedených ustanovení zvláštní části trestního zákona je chránit řádnou činnost státního aparátu a socialistických organizací při plnění důležitých politických, hospodářských nebo veřejných úkolů před jejím narušováním. Ochrana je poskytována jak před přímými útoky ze strany odpovědných osob uvnitř tohoto aparátu, resp. socialistických organizací - veřejných činitelů, tak i před útoky zvenčí, působícími na řádný chod státního aparátu a společenských organizací nepřímo napadáním veřejných činitelů.

Smyslem ustanovení § 89 odst. 8 tr. zák. je určit ty osoby, které se podílejí na činnosti státního aparátu a socialistických organizací při plnění úkolu společnosti a státu tak významně, že je nutno je na jedné straně činit trestně odpovědnými za nesplnění povinností spojených s touto činností a překračováním pravomoci a na druhé straně poskytovat jim při jejich plnění zvláštní ochranu.

Aby mohly být popsány cíle všech těchto ustanovení týkajících se veřejných činitelů důsledně plněny,

je nezbytné, aby vymezení pojmu veřejný činitel umožňovalo ochranu všech úseků činnosti státu a družstevních a společenských organizací, kde jsou důležité politické, hospodářské nebo veřejné úkoly plněny, a to i v podmínkách vývoje socialistické společnosti. V ustanovení § 89 odst. 8 tr. zák. je proto při vymezení pojmu veřejného činitele kladen důraz zejména na charakterizování činnosti, která je typická pro veřejné činitele (plnění úkolů společnosti a používání pravomoci). Okruh osob, které mohou tuto činnost vykonávat a mají typický charakter veřejných činitelů je jako další podmínka uveden jen rámcově tak, aby zahrnoval pracovníky všech složek společenské výstavby a správy státu. Ve výčtu orgánů a organizací, jejichž odpovědným pracovníkem je veřejný činitel může být, zahrnul trestní zákon pojmem „státní hospodářská organizace“ v rámci organizací státu všechny ty státní organizace, které nejsou podřaditelné pod pojem státní orgán, tedy nejen organizace, u nichž je hospodářská činnost jejich základním úkolem, ale i organizace, které hospodářskou činnost provozují jen jako prostředek k plnění jiných úkolů, zejména na úseku správy a řízení hospodářství, na úseku kultury a zdravotnictví. I u těchto dalších organizací totiž jsou plněny stejně závažné úkoly společnosti jako na ostatních úsecích činnosti státu nebo činnosti společenských a družstevních organizací, přičemž jejich pracovníci používají také pravomoci.

Na tomto významu pojmu „státní hospodářská organizace“ uvedeném v ustanovení § 89 odst. 8 tr. zák. nemůže změnit nic ani skutečnost, že později vydaný hospodářský zákoník použil pojmu „státní hospodářská organizace“ v legislativě technickém smyslu jen pro označení těch státních organizací, u nichž je hospodářská činnost základním úkolem, na rozdíl od všech ostatních, které nazývá rozpočtové a jiné státní organizace.

Z uvedených důvodů je nutno za státní hospodářskou organizaci ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák. považovat i rozpočtové a jiné státní organizace uvedené v § 60 - 62 hospodářského zákoníku, pokud nejsou státními orgány.

Okolnost, že obviněný byl odpovědným pracovníkem státní příspěvkové organizace, která je jinou státní organizací ve smyslu uvedených ustanovení hospodářského zákoníku, tedy nevyklučuje možnost posuzovat jej jako veřejného činitele podle § 89 odst. 8 tr. zák.

Pro úplnost je třeba dodat, že trestní odpovědnost obviněného jako veřejného činitele nebrání ani ostatní podmínky tohoto ustanovení. Není pochyb o tom, že se jako ředitel Technického muzea v Brně podílel na plnění úkolů společnosti a státu a používal přitom pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena a že trestnou činnost tak, jak byla žalována, by spáchal v souvislosti s jeho pravomocí a odpovědností. Útoky na majetek v socialistickém vlastnictví by proto bylo možno posoudit v jednočinném souběhu s trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. i jako trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 tr. zák. Tento souběh by byl vyloučen jen v případě, kdyby s ohledem na výši způsobené škody byly útoky proti majetku v socialistickém vlastnictví posouzeny jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickým vlastnictví podle § 132 odst. 1 a 3 písm. a) tr. zák. Je však třeba připomenout, že typová nebezpečnost tohoto trestného činu vyjádřená trestní sazbou je značně vysoká, a proto je v každém konkrétním případě třeba zvláště pečlivě posuzovat, zda jsou podmínky pro použití této nejvyšší trestní sazby splněny materiální podmínky uvedené v § 88 tr. zák.

Jak již bylo uvedeno nesprávné nebo nepřesné právní názory uvedené v odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ČSR, neměly vliv na správnost výroku tohoto usnesení. Nejvyšší soud ČSSR proto shledal, že zákon porušen nebyl a stížnost pro porušení zákona usnesením zamítl (§ 268 odst. 1 tr. ř.).